| | |
|---|---|
| Súd: | Okresný súd Humenné |
| Spisová značka: | 12C/52/2023 |
| Identifikačné číslo súdneho spisu: | 8323202225 |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 18. 01. 2024 |
| Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: | JUDr. Jozef Engel |
| ECLI: | ECLI:SK:OSHE:2024:8323202225.2 |

# ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Humenné sudcom JUDr. Jozefom Engelom v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, XXX XX D., zastúpený : Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., IČO: 54 725 542, so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, v konaní zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-eur takto

**r o z h o d o l :**

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.200,- eur v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamieta.

III. Súd priznáva žalobcovi vo vzťahu k žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy s tým, že o výške trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku.

**o d ô v o d n e n i e :**

1. Žalobca žalobou doručenou súdu dňa 17.7.2023 sa domáhal na žalovanom zaplatenia nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-eur .

Žalobu odôvodnil tým, že si uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Žalobca v žalobe poukazoval na to, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „ EÚ“), ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o Smernicu 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ktorá zjednocuje ustanovenia smernice 93/104/ ES) pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu.

Podľa žalobcu o takýto prípad sa jedná aj u žalobcu, pričom v prípade žalobcu sa jedná o Smernicu 93/104/ES a Smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ktorá zjednocuje ustanovenia smernice 93/104/ ES). Ich základným cieľom je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, ďalej primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia

pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas ako aj minimálny čas odpočinku. Čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ ES (Maximálny týždenný pracovný čas) stanovuje, že :„Priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmych dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín“. Tento článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré im vyplýva priamo z práva EÚ. Súdny dvor EÚ (ďalej len ESD) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času ktorá v spojení s ich „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Poukázal na rozhodnutia ESD: vo veci C-429/09 G. FuG tykajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov, vo veci C-437/05 J. Vorel tykajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku.

Žalobca v žalobe ďalej uviedol, že je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi. (Rozsudok ESD C-14/04,Dellas,bod.48,58.).

Žalobca poukazoval na uvedené rozsudky ESD, ktoré potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti Čl.6 písmena b) Smernice 2003/88/ES tak, žeby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku je v rozpore s požiadavkami Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (bod 100 rozsudku ESD C-397/01, Pfeiffer). Napriek tomu, že príloha č.4 k Zákonu o hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o hasičskom zbore“ alebo „Zákon“) uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (bod 6. Prílohy č.4), znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. V okolnostiach prípadu žalobcu je potrebné uviesť, že žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva.

V tomto smere sa Zákon o hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Ďalším nedostatkom zákona o Hasičskom a záchrannom zbore je, že zo Smernice 2003/88/ES nepreberal ustanovenia jej Čl. 6 písmeno b) stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín napriek tomu, že podrobne definuje termíny služobná doba, služobná pohotovosť spôsoby ich finančného ohodnotenia a pod.

Podľa žalobcu uvedené pochybenia v Zákone o hasičskom zbore nemajú len abstraktný význam, keďže podľa práva EÚ takáto úprava je na ujmu jeho príslušníkom, pretože im spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi. Ako už bolo spomenuté jej podstata spočíva v tom, že služobnú pohotovosť hasičov Zákon o hasičskom zbore nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu. Takáto právna úprava nie je v súlade s Čl. 2 (definícia pracovného času) ako aj Čl. 6 ods. 2 písmeno b) Smernice 2003/88/ ES (48 hodinový týždenný pracovný čas) Slovenskou republikou ako členským štátom EU a zakladá jej povinnosť na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom v rámci a prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi.

Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín žalobca preukazoval týždennou dochádzkou. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že transpozícia smerníc nie je samoúčelná, nakoľko jej prostredníctvom sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EÚ vnášajú požiadavky únioového práva a dosahuje výsledok požadovaný únioým zákonodarcom. Správnosť prebratia smerníc v súlade s požiadavkami únioového zákonodarcu na prvom mieste potvrdzuje samotná prax uplatňovania

jej pravidiel ustanovení prostredníctvom vnútroštátnych preberacích zákonov t.j. v danom prípade zákona č.315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore. Je zrejmé, že vo veci žalobcu výsledok jeho uplatňovania nie je v súlade s úniovou požiadavkou 48 hodinového týždenného pracovného času pre členov hasičského a záchranného zboru SR a jeho prostredníctvom sa nezaručuje plná účinnosť úniového práva na území Slovenskej republiky čo je v rozpore s Čl. 4 Konsolidovaného znenia Zmluvy o európskej únii z r.1992. Nie je preto možné v žiadnom prípade tvrdiť, že prebratie smernice 2003/88/ES do zákona č.315/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov, je v súlade s úniovým právom, pokiaľ sa jeho uplatňovaním jej nedosahuje stav požadovaný Smernicou. Čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť určený výsledok, ktorý nie je obmedzený žiadnou podmienkou a fixuje stanovenie hranice týždenného pracovného času na 48 hodín vrátane nadčasov. Vzhľadom na túto formuláciu ESD vo veci C-429/09, G.FuG uviedol, že Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok (bod 35), keďže priznáva priamo jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ide o právo na to, aby v členskom štáte EÚ priemerný týždenný čas pracovníka neprekračoval týždennú hranicu 48 hodín. V zmysle uvedeného rozhodnutia ESD má preto aj žalobca pracujúci v Hasičskom a záchrannom zbore SR právo dovolávať sa porušenia Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88 voči žalovanému v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času pričom jej nezapočítanie (zakázané právom EÚ) má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. ESD v prípade C-429/09 G. FuG vyslovne potvrdil, že : „...Pracovník ktorý ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora odpracoval týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia...“ (ods.1 Výrokovej časti rozsudku ESD). neobsahuje ustanovenia tykajúce sa samotného procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva EÚ v tejto oblasti, je na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež aby definovalo pravidlá tykajúce sa spôsobu a výpočtu tejto náhrady. Rozsudky ESD sa v tejto súvislosti obmedzujú na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia práva EÚ. Pokiaľ sa jedná o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi táto musí byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho úniových práv. Vo svojom rozsudku vo veci C-46/93 (Brasserie du Pécheur, bod 82) ESD zdôraznil, že vnútroštátny súd sa v konaní o náhradu škody musí osobitne zabezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúcich z vnútroštátneho práva (bod 95 citovaného rozsudku ESD).

V dôsledku toho musí každý člensky štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve EÚ napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky tykajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity). (k tomu pozri Rozsudok ESD C-524/04,Test Claimant, bod 123). Je rovnako úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené úniové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu. V zmysle stabilizovanej judikatúry ide konkrétne o to, či cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, či porušenie takejto normy bolo dostatočne závažné a či medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. (C- 429/09,FuG,bod.47,C-118/08,Trasportes Urbanos y Servicious Generales,bod.30). ESD v tejto súvislosti tiež uviedol, že tieto tri podmienky musia byť splnené ak sa jedná o stratu alebo škodu pričom náhrada za ne je podmienená výsledkom v rozpore s úniovým právom alebo nekonaním zo strany členského štátu napríklad v prípade netranspozície smernice alebo v prípade že bol legislatívny alebo administratívny akt prijatý v rozpore s komunitárnym právom bez ohľadu na to či ho prijal samotný člensky štát alebo verejnoprávna inštitúcia právne nezávislá od štátu (C-424/97, Haim, bod 37.)

Žalobca v žalobe uviedol, že v jeho prípade boli splnené úniové podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR, za porušenie jeho práva garantovaného Čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu takto spôsobenej škody. Svoje tvrdenie opiera o judikatúru ESD a to predovšetkým o judikát vo veci G.FuG (C-429/09). Pokiaľ sa jedná o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením úniového práva fyzickej osoby ako aj spôsob jej výpočtu samotná Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky. Aj rozsudky ESD sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré treba rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ.

Pokiaľ ide rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ, jednotlivcovi táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu úniových práv. Podľa judikatúry ESD tykajúcej sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby podľa Smernice 2003/88/ES treba pod škodou rozumieť: „škodu ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku na ktorý by mal nárok ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený Čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES rešpektovaný“ (bod 59 rozsudku ESD vo veci C 429/09 G.FuG). V tejto súvislosti uvádza čl.2 bod 5 Preambule Smernice Č.2003/88/ES, že pojem „odpočinok" znamená, že pracovníci by mali mať primeraný čas odpočinku, trvanie ktorého sa musí vyjadriť v jednotkách času. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť „maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. V okolnostiach prípadu žalobcu preto treba za primeraný odpočinok v zmysle Smernice považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného úniového týždenného pracovného času podľa Smernice 2003/88/ES sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na ich celkovú fyzickú a/alebo morálnu integritu. Preambula prvej smernice Rady 93/104/ES z 23.11.1993, ktorá sa týka niektorých aspektov organizácie pracovnej doby v tejto súvislosti zdôrazňuje, že : „v záujme zaistenia bezpečnosti a zdravia pracovníkov spoločenstva im musí byť poskytnutá minimálna denná, týždenná ročná doba odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. Preambula platnej Smernice 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času okrem potvrdenia uvedeného záväzku členských štátov uvádza tiež špecifikuje že : „...dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a ohroziť bezpečnosť na pracovisku ...“ a tiež, že : „...treba obmedziť trvanie nočnej práce vrátane nadčasov...“ (body 7 a 8 Preambule). Odpočinok pracovníka by mal byť dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie...“ Analýza slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcov a ani pravidlá použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady.

V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinovej týždennej pracovnej doby), ako aj z podmienok jej uplatnenia je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá tykajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe ktorá podľa §§ 11- 13 Občianskeho zákonníka ( ďalej len „OZ“), nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho úniového práva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj úniové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemateriálnej ujmy.(Čl.82 Nariadenia EU č.2016/679 o o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov).

V dôsledku toho (a berúc do úvahy citovanú judikatúru ESD) možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa úniového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods.2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti. (formulácia „najmä“).

Ustanovenia § 13 ods.2 OZ totiž uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovú ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti.( k tomu pozri rozsudok NS ČR 30Cdo 2304/99).

Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa OZ sú v zásade identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime úniovej zodpovednosti, nakoľko sa rovnako predpokladá existencia zásahu spôsobilého objektívne vyvolať nemajetkovú ujmu, ďalej že musí ísť o zásah neoprávnený (t.j. zásah ktorý je v rozpore s objektívnym právom) a napokon že musí existovať príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami.

Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy súčasne spĺňa požiadavky zásad úniového práva na rovnocennosť (ekvivalenciu) s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo, ako aj efektivity nakoľko nejde o konanie ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie úniového práva jednotlivca pred vnútroštátnym súdom.

Vzhľadom na procesnú absenciu ako úniovej tak aj špeciálnej vnútroštátnej právnej úpravy by sa mal postup súdu v konaní o náhradu škody spôsobenej žalobcovi porušením úniového práva spravovať existujúcimi vnútroštátnymi pravidlami, t.j. že súd priznáva peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (vrátane jej konkrétnej výšky), na základe vlastnej úvahy a pri zohľadnení všetkých okolností prípadu. Do úvahy je potrebné brať primeranosť takto poskytovanej náhrady ktorou sa má zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy.

2. Ministerstvo vnútra ako žalovaný sa k žalobe vyjadrilo podaním zo dňa 19.9.2023. Vo svojom vyjadrení uviedlo, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovaného preto štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností.

Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernice 89/391/EHS nevzťahuje. Inak povedané, v súčasnosti iné zložky (okrem Hasičského a záchranného zboru), ktorým by boli zverené činnosti služieb civilnej ochrany neexistujú. Nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Žalobu pre nestransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska Komisia, priamo na ESD, 2. fyzická/ právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EU. Žalobca však nezažaloval svojho zamestnávateľa ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre

Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitimácii. Navyše, ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Žalobca tak nielenže neurobil, ale navyše za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno.

V ďalšej časti vyjadrenia žalovaný namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie z dôvodu, že táto mu nie je daná. Smernica 2003/88/ES v zásade ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času, pokiaľ ide o doby denného odpočinku, prestávok v práci, týždenného odpočinku, maximálneho týždenného pracovného času, ročnej dovolenky a aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce. Smernica upravujúca minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času bola transponovaná do slovenského právneho poriadku okrem iného zákonom č. 315/2001 Z. z., čo je uvedené aj v transpozičnej prílohe č. 4 zákona pod bodom 6.

Podľa žalovaného žalobca konštatuje, že malo dôjsť k nesprávnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. podľa ktorého sa podľa žalobcu doba služobnej pohotovosti nezapočítava do týždenného pracovného času hasičov. Takéto tvrdenia žalobcu nie sú podľa žalovaného opodstatnené. V zmysle čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES je teda pracovným (služobným) časom akýkoľvek čas, počas ktorého zamestnanec pracuje podľa pokynov zamestnávateľa1 a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade so vnútroštátnymi právnymi predpismi. Do služobného času teda spadá samotný výkon pracovných úloh na pracovisku na základe pokynov zamestnávateľa ako aj zdržiavanie sa na pracovisku k dispozícii zamestnávateľa na základe jeho nariadenia, napr. vo forme pracovnej pohotovosti. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je totiž rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu „pracovný čas“ aj v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Tieto povinnosti je preto potrebné považovať za výkon činnosti tohto pracovníka. Pracovný čas teda v sebe zahŕňa riadny pracovný čas, prácu nadčas a pracovnú pohotovosť na pracovisku. V prípade domácej pohotovosti Súdny dvor rozhodol, že do maximálneho týždenného pracovného času sa zarátava iba čas skutočného výkonu práce pre zamestnávateľa. Zmysel článku 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES je transponovaný v štvrtej hlave zákona č. 315/2001 Z. z. v ustanoveniach § 85 a nasl. upravujúcich služobný čas hasičov, služobnú pohotovosť, štátnu službu nadčas a dovolenku Predmetné ustanovenia teda definujú služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času.

Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. ďalej jasne vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona č. 315/2001 Z. z. a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. Ustanovenia § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale ako už bolo uvedené vyššie, svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.). Pri nariadenej služobnej pohotovosti v štátnej službe podľa § 92 ods. 1 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti v štátnej službe. Žalobca zrejme v tejto súvislosti opomenul, že ním citované ustanovenia zákona, najmä § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1, rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.) a slová v § 92 ods. 1 zákona len vystihujú časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch je však

nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Žalovaný súčasne poukazuje aj na čl. 15 Smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje dohodnúť aj priaznivejšie podmienky, napr. v kolektívnych zmluvách. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2016, ktorá vo väzbe na citované ustanovenia zákona v článku 8 s nápisom „Služobný čas“ rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. V tejto súvislosti neobstojí ani tvrdenie žalobcu opierajúce sa o znenie § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. ktorý vymedzuje, čo sa posudzuje ako vykonávanie štátnej služby.
Podľa žalobcu služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, čo odvodzuje od skutočnosti, že sa v tomto ustanovení neuvádza služobná pohotovosť v štátnej. Žalovaný poznamenáva, že v cit. ustanovení sa neuvádza ani služobná pohotovosť v štátnej službe, ale ani samotný výkon štátnej služby, pretože v tomto ustanovení ide o výpočet časov, súvisiacich s činnosťami (napr. zvyšovania kvalifikácie, účasť na rekondičnom pobyte, ale napr. aj dovolenka, materská dovolenka, rodičovská dovolenka), ktorým zákon priznáva na vymedzené účely (napr. sociálne zabezpečenie) rovnaké účinky, ako keby v tom čase príslušník alebo príslušníčka Hasičského a záchranného zboru skutočne vykonávali štátnu službu. Explicitnejšie rozlíšenie jednotlivých častí služobného času je teda upravené v Kolektívnej zmluve pre príslušníkov HaZZ pre rok 2016, kde v čl. 8 ods. 1 sa taktiež uvádza, cit.: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 16,5 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7,5 hodín v jednej 24 - hodinovej zmene.“ Podľa ods. 3 čl. 8 kolektívnej zmluvy sa za štátnu službu považuje tiež práca nadčas, t.j. štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času, resp. nad určený týždenný služobný čas, na príkaz nadriadeného alebo s jeho súhlasom.

Vzhľadom na uvedené žalovaný mal za to, že vyššie uvedené ustanovenia § 85, § 91, § 92 zákona č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy (čl. 8) plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES. Kritériá pre limity pracovného času ustanovuje čl. 6 Smernice 2003/88/ES s názvom „Maximálny týždenný pracovný čas.“ Smernica 2003/88/ES pripúšťa výnimku zo stanoveného limitu za dodržania nasledujúcich kumulatívnych podmienok: písomný súhlas zamestnanca s výkonom práce nad zákonom a smernicou povolený maximálny limit počtu hodín, zamestnávateľ vedie aktuálne záznamy o všetkých zamestnancoch, ktorí vykonávajú takúto prácu a poskytne na požiadanie informáciu o prípadoch , kedy zamestnanci dali súhlas k práci presahujúcej 48 hodín v dobe siedmich dní, čo sa vypočíta ako priemer za referenčné obdobie, zamestnávateľ dodržiava všetky všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia zamestnancov pri práci, žiadnemu zamestnancovi nevznikne zo strany zamestnávateľa ujma za to, že nie je ochotný súhlasiť s vykonávaním takejto práce. Podľa Smernice 2003/88/ES teda priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas pre každého zamestnanca musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Smernica 2003/88/ES tiež umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Článok 16 Smernice 2003/88/ES stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Čl. 17 ods. 3 Smernice 2003/88/ES poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov, alebo ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov.

Podmienkou uplatnenia takéhoto iného referenčného obdobia navyše je, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo (vo výnimočných prípadoch) kde z objektívnych dôvodov nie je možné poskytnúť taký čas odpočinku, sa príslušným pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Zákon č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne v zmysle § 85 zákona č. 315/2001 Z. z.. Podľa § 91 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z. možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Ako vyplýva z ustanovenia § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne. Pri nerovnomernom rozvrhnutí však nesmie byť dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z..

V zmysle platnej kolektívnej zmluvy hasiči vykonávajúci štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom majú výkon štátnej služby v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 16,5 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7,5 hodín v jednej 24 hodinovej zmene v zmysle vyššie citovaného čl. 8 ods. 1 Kolektívnej zmluvy pre príslušníkov HaZZ pre rok XXXX. Čo sa týka referenčného obdobia, tak nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., Podľa platnej kolektívnej zmluvy sa vykonávanie štátnej služby hasičov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. Uvedené referenčné obdobie však neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, tak ako je tomu v Smernici 2003/88/ES, zákon č. 315/2001 Z. z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok.

Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice 2003/88/ES správne. Záverom žalovaný opätovne pripomína, že predpisy EÚ neprikazujú, aby konkrétny odsek, resp. článok smernice musel byť transponovaný iba do jedného článku, resp. odseku vnútroštátneho právneho aktu členského štátu EÚ. Zároveň nie je nutné, aby bol článok smernice transponovaný explicitne priamo do vnútroštátneho predpisu.

Podľa žalovaného sa žalobcovi nepodarilo preukázať, že by štát neprebral Smernicu 2003/88/ES do zákona správne, preto sa mu nepodarilo ani preukázať, že by existovala údajná škoda, ktorá by bola v priamej príčinnej súvislosti s článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Článok 6 Smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 Smernice, ktorý umožňuje členským štátom aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku, za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v tomto prípade) keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Pokiaľ by napriek vyššie uvedenej argumentácií súd dospel k názoru, že odchylná úprava nie je možná, tak žalovaný poukazuje na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné upletenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva Únie. Tieto podmienky sú definované nasledovne: 1) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné a 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. V prvom rade žalovanému nie je zrejmé ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom, bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaný zdôrazňoval, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak v zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t.j. žalobcu. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa. V zhrnutí to znamená, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícií. Pokiaľ súd, napriek všetkým doteraz uvedeným skutočnostiam, dospeje k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du Pécheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalovaný by

chcel zdôrazniť, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. To znamená, že žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z vyššie uvedeného dôvodu, nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musia znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky Mulder a i / Rada a komisia, C-104/89 a C- 37/90). Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor v rozhodnutí C- 429/09 G. Fuss uviedol veľmi jasne, cit.: „ smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je G. Fuss vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy Únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Žalovaný si v tejto súvislosti dovoľuje poukázať na rozhodnutie Okresného súdu Stará Ľubovňa, č. k. 8C/25/2017 zo dňa 23.12.2019 v rovnakej právnej veci.

Žalovaný mal za to, že čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov. Pripomíname, že dôkazné bremeno je aj v tomto prípade na strane žalobcu. Vzhľadom na námietku pôsobnosti Smernice 2003/88/ ES, námietku nedostatku splnenia procesných podmienok konania, námietku nedôvodnosti žaloby, žalovaný v súlade so zásadou hospodárnosti konania v zmysle čl. 8 CSP a čl. 17 CSP navrhoval, aby sa súd pred ďalším postupom v konaní vysporiadal s vyššie uvedenými námietkami žalovaného. Žalovaný poukazuje na skutočnosť, že je nutné, aby súd v prípade pojednávania o náhrade škody, rozlišoval medzi škodou a medzi nemajetkovou ujmou.

Žalovaný vo vyjadrení vzniesol aj námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súd Humenné na konanie v tejto veci s odôvodnením, že skutočnosťou, ktorá zakladá uplatnené právo je podľa žalobcu nesprávna transpozícia smernice, ktorá patrí do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a preto je na konanie mieste príslušný okresný súd, v obvode ktorého má ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za transpozíciu svoje sídlo t. j. v danej veci Mestský súd Bratislava IV.

3. Žalobca v reakcii na vyjadrenie žalovaného zo dňa 15.10.2023 uviedol, že žalovaný vo svojom vyjadrení okrem iného argumentoval tým, že pôsobnosť uplatňovania Smernice 2003/88/ES je upravená nielen v jej Čl. 2 ods. 1 a 2 ale na základe odkazu ods. 3 Článku 2 aj príslušnými ustanoveniami Smernice 89/391/EHS keďže : „Táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2. Smernice 89/391/EHS bez toho by boli dotknuté články 14,17,18,19 tejto smernice“. Na základe takéhoto prístupu žalovaný poukázal na Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS podľa ktorého sa : „Táto smernica sa neuplatňuje... pre určité osobitné činnosti verejných služieb ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo na určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany„ v dôsledku čoho dochádza k záveru, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno : „jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri prácu v zmysle jej článku 2 ods. 2 . Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov hasičského a

záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.“ Opierajúc sa o túto argumentáciu (a prostredníctvom zjednodušeného výkladu) žalovaný dochádza k záveru, že nakoľko hasiči sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva Smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať a preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Významom a výkladom Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD výklad ktorých je všeobecne záväzný s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V prípade Pfeiffer súd konštatoval, že : „Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice“ (C-397/01, bod. 53).V dôsledku toho „výnimka uvedená v Čl.2 ods.2 smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku ak nastane osobitne vážna situácia lebo situácia osobitného rozsahu -napríklad katastrofa pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy (bod. 55 rozsudku).Rovnako aj Uznesenie ESD prijaté vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na „ činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice č.89/131/EHS ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (bod.57). Pokiaľ ide o novšiu judikatúru ESD možno spomenúť vec R.Matzaka. Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ ES, ktorá v Článku 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. V tejto súvislosti možno uviesť, že slovensky zákonodarca rozhodol, že smernica 2003/88/ ES bude transponovaná do zákona č.315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore čo výslovne potvrdzuje jeho príloha č. 4 v bode 6. Žalobca tvrdí, že niektoré ustanovenia zákona č.315/2001 Z.z. sú rozpore so smernicou pretože ich uplatnením sa negarantuje 48 hodinová pracovná doba pre hasičov. Na podporu svojho tvrdenia, že smernica bola riadne transponovaná do zákona č.315/2001 Z.z. žalovaný popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré jej ustanovenia (vrátane Čl.2 ods.1) premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že transponovanie smernice bolo správne. Takýto výklad však nespĺňa požiadavky úniového práva nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním Smernicou požadovaný výsledok t.j. zabezpečenie 48 hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov hasičského zboru Slovenskej republiky. Žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa Zákon o hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje (vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že podľa Zákona o hasičskom zbore pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nekvalifikuje ako súčasť ich služobného času tiež výslovne potvrdzujú jeho viaceré ustanovenia: § 85 Zákona,§ 92, 86 ods.2 Zákona, z citovaných ustanovení vyplýva, že služobná pohotovosť podľa Zákona o hasičskom zbore sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby“ a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase.“ Ustanovenie § 92 Zákona o hasičskom zbore (Služobná pohotovosť v štátnej službe príslušníkov) výslovne potvrdzuje že služobný úrad môže nariadiť alebo s dohodnúť s pracovníkom aby sa mimo rámca rozvrhu služobného času a po vopred určený rozvrhnutia služobného času : „zdržiaval po určený čas na určitom mieste a bol pripravený na to, že bude povolaný na vykonávanie štátnej služby, ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe“ (§ 92 ods.1 Zákona). Takto nariadená služobná pohotovosť preto nie je výkonom štátnej služby nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. § 122 Zákona potom spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby „takéto vykonanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 Zákona tiež uvádza, že : „Štátnou službou nadčas je aj služba ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. V tejto súvislosti treba upozorniť na to, že Smernica 2003/88/ES neupravuje žiadnu „prechodnú“ kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C- 437/05,Vorel, bod 25,C-258/10, bod.43) ako zákon č.315/2001 Z.z. vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. V dôsledku toho by bolo požiadavke Smernice možné vyhovieť len vtedy ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času čo však zákon č.315/2001 nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice) To, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby potvrdzuje aj judikatúra ESD (pozri nižšie). Rovnako ako v prípade

Čl. 2 ods. 1 Smernice aj v prípade jej Čl. 6 žalovaný iba popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice 2003/88/ES (Čl. 6,16,17) premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že „dotknuté právne predpisy transponovali Čl. 6 Smernice správne“. Žalovaný sa konkrétne zaoberá jednak tzv. referenčným obdobím, ktoré v súlade s Čl. 16 písmeno b) Smernice môže štát pre uplatňovanie článku 6 Smernice (maximálny týždenný pracovný čas) stanoviť na dobu presahujúcu štyri mesiace pričom podľa Čl. 17 ods. 3 písmeno iii) a pre protipožiarne služby môže toto referenčné obdobie dokonca predĺžiť. Podľa § 86 ods. 2 zákona č.315/2001 Z.z. je nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas hasičov aplikovaný v rámci šesť mesačného referenčného obdobia. Hoci žalovaný sa pomerne podrobne zaoberá zákonnou úpravou služobnej doby v rámci referenčného obdobia nereaguje na kľúčový problém t.j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice. Žalobca tvrdí, že tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu nakoľko žiadne ustanovenie Smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice. V dôsledku toho ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného preferenčného obdobia dostáva sa do rozporu s požiadavkou Čl. 6 písmeno b) Smernice. Na základe argumentácie žalobcu ako aj z vybranej judikatúry ESD vyplýva, že zákon o Hasičskom a záchrannom zbore nesprávne transponoval Smernicu 2003/88/ES. Je tomu tak z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku čo je v rozpore s Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 30.10.2023 zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení v časti výkladu predmetnej smernice vo vzťahu k nároku na náhradu škody. Žalovaný ďalej poukázal na skutočnosť, že v zmysle Smernice 2003/88/ES môže byť prípadná vzniknutá škoda v dôsledku porušenia právnej normy EÚ nahradená okrem finančného odškodnenia aj udelením dodatočného náhradného voľna, pričom je úlohou vnútroštátneho súdu, aby zabezpečil spôsob náhrady škody, ktorý je zvolený v súlade so zásadou ekvivalencie Žalovaný sa prikláňa k udeleniu dodatočného náhradného voľna najmä s ohľadom na skutočnosť, že žalobca vo svojej žalobe tvrdí, že škoda vznikla v dôsledku straty času odpočinku, pričom žalovaný má za to, že táto strata by mohla byť nahradená práve stanovením dodatočného náhradného voľna. Žalovaný preto opätovne poukazuje na formu a spôsob výpočtu náhrady škody. Žalovaný ďalej pripomína, že samotný rozsudok v prípade G. Fuss, na ktorý sa žalobca odvoláva a ktorým dôvodí svoj nárok, konštatuje, že zo znenia Smernice 2003/88 ES nemožno vyvodiť, že právo Únie uprednostňuje niektorú z foriem náhrady škody, nakoľko táto smernica neobsahuje nijaké ustanovenia týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. Ak by súd dospel k záveru, že žalobcovi bola spôsobená škoda (čo však žalovaný kategoricky popiera), v takom prípade by mala byť náhrada škody, ktorá bola spôsobná jednotlivcovi primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv (rozsudok Brasserie du Pécheur a Factortame). Vyššie uvedený rozsudok súčasne konštatuje, že je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásady ekvivalencie a efektivity stanovili kritériá umožňujúce určiť rozsah škody a súčasne aby stanovili, či sa musí poskytnúť náhrada takejto škody vo forme finančného odškodnenia alebo udelenia dodatočného náhradného voľna a súčasne aby boli zadefinované pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. V bode 95 rozsudku G. Fuss sa uvádza, že : „ pokiaľ ide o formu, ktorú musí mať náhrada škody, treba zdôrazniť, že keďže ani udelenie dodatočného náhradného voľna, ani poskytnutie finančného odškodnenia zjavne nerobí poskytnutie takejto náhrady prakticky nemožným alebo mimoriadne zložitým, vnútroštátny súd sa musí osobitne ubezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou ekvivalencie, ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúc z vnútroštátneho práva.“ Žalovaný má za to, že k stanoveniu dodatočného náhradného voľna sa prikláňa aj sám žalobca, a to s ohľadom na jeho vysvetlenie povahy a definície vzniknutej škody, uvedené na (neočíslovaných) stranách 6-7 Vyjadrenia zo dňa 16.12.2020, kde dôraz kladie na primeraný čas odpočinku vyjadrený v jednotkách času.

5. Vykonaným dokazovaním a to oboznámením sa s obsahom žaloby, vyjadrením zástupcu žalobcu, výsluchom žalobcu, vyjadrením žalovaného, prednesom zástupcu žalovaného, oboznámením sa dochádzkou žalobcu za obdobie r. XX/XXXX - XX/XXXX, súd zistil tento skutkový stav:

6. Zástupca žalobcu počas konania zotrval na podanej žalobe , pričom poukazoval na obsah žaloby a písomných vyjadrení žalobcu v tejto veci. V súvislosti s vyjadrením zástupkyne žalovaného o výške priznaných nemajetkových újm, zástupca žalobcu poukazoval na rozhodnutia Mestského súdu Košice,

Okresného súdu Zvolen, ktorými bola žalobcom v obdobnej veci priznaná nemajetková vo výške 2.700-6.770,-eur, pričom tieto rozhodnutia boli potvrdené KS v Košiciach a KS v Banskej Bystrici.

7. Z výsluchu žalobcu vyplýva, že žalobca pracuje v hasičskom zbore 20 rokov, pričom je zaradený na funkciu technik – strojník. Žalobca uviedol, že má 24 hodinové pracovné zmeny, s tým, že 16 hodín je pracovná činnosť a 8 hodín má pohotovosť na pracovisku.

Žalobca ďalej uviedol, že po odpracovaní 24 hodinovej pracovnej smeny má 2 dni voľno, pričom po odpracovaní smeny musí povinne oddychovať 8 hodín. Z výsluchu žalobcu ďalej vyplýva, že oddych medzi jednotlivými smenami považuje za nedostatočný, nepostačujúci na psychickú a fyzickú regeneráciu.

Žalobca ďalej uviedol, že takto rozvrhnutý pracovný čas vplýva na žalobcu negatívne, pričom mu ostáva málo času na to, aby sa mohol venovať svojej rodine. Manželka žalobcu poberá čiastočný invalidný dôchodok, s tým, že žalobca ju musí voziť na rôzne vyšetrenia a obdobne musí sa starať aj o svoju matku, ktorú taktiež musí voziť na rôzne vyšetrenia k lekárovi. Z výsluchu žalobcu ďalej vyplýva, že počas pracovnej pohotovosti, ktorá nasleduje po 24 hodinovej smene, absolvuje rôzne školenia.

8. Zástupca žalovaného počas konania zotrval na písomných vyjadreniach. Podľa zástupcu žalovaného sa žalobcovi nepodarilo preukázať vznik nemajetkovej ujmy a taktiež ani príčinnú súvislosť medzi ujmou a stavom na ktorý žalobca poukazuje. Podľa zástupcu žalovaného žalobca nepreukázal také negatívne zásahy do svojho osobného života, ktoré by mali byť vyvážené náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zástupca žalovaného poukazoval na to, že z tabuliek, ktoré predložil súdu žalobca vyplýva, že v žalovanom období došlo u žalobcu k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času v 16 mesiacoch.

9. Z tabuľkového prehľadu dochádzky žalobcu, ktorú súdu predložil žalobca vyplýva, že priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu prekročil 48 hodín v 16 – tich mesiacoch žalované obdobie.

10. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobe bolo potrebné vyhovieť iba čiastočne.

11. Podľa článku 7, druhá, tretia veta Ústavy SR právne záväzné akty európskych spoločenstiev a európskej únie majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 5.

12. Podľa § 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj C.s.p.), súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

13. Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje smernica európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

V článku 1 bod 2 smernice, táto rieši a.) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas, b.) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

Článok 1 bod 3 smernice, táto sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14,17,18 a 19 tejto smernice.

Podľa článku 2 ods. 1 smernice pracovný čas je akýkoľvek čas počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť, alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

Podľa článku 6 písm. b.) Smernice členské štáty prijmú opatrenia na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

Podľa článku 16, písm. b.) smernice, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 ( maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace.

14. Podľa § 85 ods.1zákona č. 315/2001 Z:z. o hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení, ( ďalej len Zákon ) služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

Podľa 85 ods. 2 Zákona služobný čas príslušník je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

Podľa § 86 ods. 1 a 2 Zákona služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

Podľa § 91 ods. 1 Zákona, štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

Podľa 91 ods. 3 Zákona, v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

Podľa 92 ods. 1 Zákona, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

Podľa § 97 ods. l písm. h) Zákona, ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

15. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať , aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo je vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

16. Podľa § 41 CSP, súd skúma miestnu príslušnosť iba na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrí, výlučnú miestnu príslušnosť skúma ja bez námietky na začiatku konania.

Podľa § 42 CSP, ak je námietka miestnej nepríslušnosti nedôvodná alebo ak nie je uplatnená včas, súd na ňu neprihliadne a spor prejedná a rozhodne. Neprihliadnutie na námietku súd odôvodní v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

17. Pretože v danej veci žalovaný vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Humenné na konanie v tejto veci ako aj námietku nedostatku vecnej pasívnej legitimácie žalovaného, súd sa v prvom rade zaoberal námietkou miestnej nepríslušnosti, ktorú v konaní vzniesol žalovaný. K predmetnému súd uvádza, že už súdmi SR bola niekoľkokrát riešená otázka miestnej príslušnosti v sporoch týkajúcich sa nárokov jednotlivca na náhradu škody v súvislosti s porušením úniou garantovaného práva, pričom bolo ustálené, že v týchto konaniach nebude miestne príslušným súdom všeobecný súd žalovaného, ale súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť zakladajúca nárok žalobcu. Do pozornosti tu súd dáva právny názor vyjadrený v uznesení Krajského súdu v Bratislave sp.zn.

14NcC/14/2014 - 100 zo dňa 16.06.2017, podľa ktorého: „Je zjavné, že ku konaniu, ktorým malo dôjsť k porušeniu práva tohto konkrétneho žalobcu, došlo v Košiciach. Konkrétna skutočnosť, na ktorej žalobca zakladá svoj nárok, nastala v mieste výkonu služobnej činnosti žalobcu - v E..“ Nakoľko žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru vykonáva služobnú činnosť v F., teda v obvode Okresného súdu Humenné, je na konanie miestne príslušný Okresný súd Humenné.

18. V súvislosti s námietkou nedostatku vecnej pasívnej legitimácie žalovaného, súd poukazuje na skutočnosť, že je nesporné, že Slovenská republika neprevzala (nesprávne prevzala) do vnútroštátnej úpravy Článok 6 písm. b/ Smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie. Vzťah úniového a vnútroštátne práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku, ktoré zásady sú povinné rešpektovať aj vnútroštátne súdy v zhode s Článkom 7 ods. 2, 5, Článkom 144 Ústavy SR, ako aj Článkom 3 Civilného sporového poriadku. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v Článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

19. Podľa názoru súdu je žalovaný v tomto konaní vecne pasívne legitimovaný z dôvodu, že žalobca svoj nárok na náhradu škody odvodzuje z porušenia úniového práva (nedodržanie 48 hodinového týždenného pracovného času, ktorý mu úniové právo garantuje) a nie z dôvodu, že Smernica č. 2003/88/ES nebola v jeho prípade správne použitá. Porušenia úniového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípad C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniovému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie ( C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kuhnnea Heitz), ad 4/ neprijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pécheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Kobler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pécheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich, ) : 1/ porušená úniová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát ( napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie úniového práva je dostatočné závažné a 3/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

20. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s úniovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez úniového prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z úniovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez úniového prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných úniovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava,

je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analogie legis rešpektujúc princípy únioového práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z.z., ktorý v § 4 písm. e/ vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/01 Z.z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z.z vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z.z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a/, d/ Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b/ Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princípov ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z.z.. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť (napr, C 429/09 G. FuG bod 46).( rozsudok KS Košice sp.zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11.2020)

21. Námietka žalovaného, aby sa na daný prípad neaplikovala Smernica taktiež nebola súdom zohľadnená, pretože ESD v Rozsudku Fus uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeifferai. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a100, ako aj FuG, už citovaný, body 33 až 35 a 38). Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) riešil Súdny dvor EU (ďalej len ESD) vo svojom rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010 G. Fus tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším "riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 G.Fus týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD ďalej uviedol , že : "pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES". V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Vo veci C-437/05 J.Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti"(bod 27 Rozsudku ESD vo veci 437/05 z 11.1.2007). Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že " ...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času" (bod 95 Rozsudku ESD C-397/02 z 5.10.2004). V dôsledku takého prístupu je

zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Bez vplyvu na porušenie Článku 6 písm. b/ Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas. bod 48, 58). Ďalej v bode 35 Rozsudku ESD C-429/09 konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., už citovaný bod 99, ako aj Fus už citovaný bod 52). Okrem toho Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffera a i., už citovaný, body 103 až 106, ako aj FuG, body 56 až 59). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fus, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fus, bod 60). ( rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019)

22. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že Smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b/ Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 FuG)

23. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k názoru, že služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, "takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že "štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2".

24. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

25. V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období t.j. za XX/XXXX - XX/XXXX po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b/ Smernice, čím dochádza k porušeniu práva Únie a toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora totiž jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej

pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek pochybnosti o tom, že žalobca pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice a že medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času, na ktorý by mal žalobca nárok (ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný) a ktorý by mohol využiť podľa vlastnej vôle, existuje príčinná súvislosť.

26. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie duPécheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 FuG prihliadajúc na to, že Čl. 6 písm. b/ Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je FuG (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 FuG). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadal zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únioového práva (bod 83 C-429/09 FuG). ( rozsudok KS Košice sp.zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11.2020)

27. Žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

28. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky.

29. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných,

rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. ( rozsudok KS Košice sp.zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11. 2020) Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z podanej žaloby mal súd za jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.000,00 Eur. Súd sa na základe uvedeného nestotožnil s tvrdením žalovaného, že žalobca sa priklonil k udeleniu dodatočného náhradného voľna, nakoľko uvedená skutočnosť nevyplynula ani z jedného vyjadrenia žalobcu, ani zo samotnej žaloby.

30. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnuť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo.

31. Žalobca skutočne do súčasnej doby vykonáva náročnú prácu nad čas povolený právom únie, ktorá vyžaduje aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemôže zo svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikovú a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 Rozsudku Fus, a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka.
32. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má na primeranú finančnú náhradu, pričom pri stanovení výšky primeranej finančnej náhrady súd vychádzal z dochádzky žalobcu za uplatňované obdobie z ktorej vyplýva, že u žalobcu v rozhodnom období došlo k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času t. j. 48 hodín v 16 - tich mesiacoch. Preto súd vzhľadom na požadovanú náhradu za žalované obdobie ustálil, že žalobcovi patrí náhrada vo výške 2.200,-eur.

33. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol, pretože žalobca nepreukázal že by sa tento zásah negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2.500,- eur, za primeranú.

34. Podľa § 255 ods.1 C.SP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

35. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP a priznal žalobcovi vo vzťahu k žalovanému náhradu trov v rozsahu 100% z prisúdenej sumy z dôvodu, že rozhodnutie v danej veci záviselo od úvahy súdu.

36. O výške trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku, tak ako to vyplýva z ust. § 262 ods. 2 CSP.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.